

Correctievoorschrift VWO

2009

tijdvak 1

Grieks

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel
- 5 Inzenden scores
- 6 Bronvermeldingen

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit v.w.o.-h.a.v.o.-m.a.v.o.-v.b.o. Voorts heeft de CEVO op grond van artikel 39 van dit Besluit de *Regeling beoordeling centraal examen* vastgesteld (CEVO-02-806 van 17 juni 2002 en bekendgemaakt in Uitleg Gele katern nr 18 van 31 juli 2002).

Voor de beoordeling zijn de volgende passages van de artikelen 36, 41, 41a en 42 van het Eindexamenbesluit van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door de CEVO.
- 2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de gecommiteerde toekomen.
- 3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door de CEVO.

De gecommiteerde voegt bij het gecorrigeerde werk een verklaring betreffende de verrichte correctie. Deze verklaring wordt mede ondertekend door het bevoegd gezag van de gecommiteerde.

- 4 De examinerator en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Indien de examinerator en de gecommiteerde daarbij niet tot overeenstemming komen, wordt het geschil voorgelegd aan het bevoegd gezag van de gecommiteerde. Dit bevoegd gezag kan hierover in overleg treden met het bevoegd gezag van de examinerator. Indien het geschil niet kan worden beslecht, wordt hiervan melding gemaakt aan de inspectie. De inspectie kan een derde onafhankelijke gecommiteerde aanwijzen. De beoordeling van de derde gecommiteerde komt in de plaats van de eerdere beoordelingen.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de CEVO-regeling van toepassing:

- 1 De examinerator vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examinerator en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
  - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
  - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
  - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
  - 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
  - 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
  - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;
  - 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;

- 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen.
- 3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.
- 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Voor een juist antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal punten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
- 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 7 Indien de examinerator of de gecommiteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan de CEVO. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
- 8 Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
- 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.

NB Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht.

3 Vakspecifieke regels

Voor dit examen kunnen maximaal 72 scorepunten worden behaald.

Voor dit examen zijn de volgende vakspecifieke regels vastgesteld:

- 1 De onder '2 Algemene regels' geformuleerde bepalingen met betrekking tot een vraag zijn mutatis mutandis ook van toepassing op een kolon.
- 2 Bij de beoordeling van een essayvraag geldt dat, indien het maximum aantal woorden is overschreden, hiervoor geen punt(en) in mindering wordt/worden gebracht.
- 3 Bij de beoordeling van de vertaling moet de score 0 worden toegekend indien in een kolon een zeer ernstige fout is gemaakt; deze score kan niet worden gecompenseerd door de juiste weergave van de rest van het kolon.

- 4 Indien bij de vertaling een aantekening is genegeerd en indien dit heeft geleid tot een onjuiste weergave van het desbetreffende tekstelement, één scorepunt / meerdere scorepunten in mindering brengen, afhankelijk van de zwaarte van de fout en het maximum van het desbetreffende kolon.
- 5 Indien bij de vertaling van een kolon een Grieks woord niet is vertaald en dit woord niet van essentieel belang is voor de betekenis van dit kolon, één scorepunt in mindering brengen, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 6 Bij de beoordeling van een citaatvraag moet de score 0 worden toegekend indien het citaat langer of korter is dan aangegeven, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.

4.1 Beoordelingsmodel voor de vragen

Vraag	Antwoord	Scores

Tekst 1

---

1 maximumscore 1

In Tekst 1 beschermt zij Aeneas omdat hij haar zoon is; in boek 3 beschermt ze Paris omdat zij aan de kant van de Trojanen staat (vanwege het Parisoordeel);

Of woorden van overeenkomstige strekking.

2 maximumscore 2

Het Homerische epos is het eindproduct van een lange traditie van orale zangkunst. Deze traditie ontstond in de Myceense tijd (1400-1200 v. Chr.). Rondtrekkende beroepszangers droegen epische gedichten voor aan vorstenhoven en bij feesten.

Toen in de elfde eeuw talrijke Grieken een nieuwe woonplaats vonden in Klein-Azië, werd de traditie daar voortgezet, eerst door Aeolische, later door Ionische zangers. Zo ontwikkelde zich in de loop der eeuwen een epische kunsttaal, die niet correspondeert met enig gesproken dialect.

Of woorden van overeenkomstige strekking.

Opmerking

In het antwoord dient tenminste te zijn ingegaan op de orale traditie en op de verschillende dialecten in de epische kunsttaal / de voortzetting van de zangerstraditie in Klein-Azië.

Vraag	Antwoord	Scores
3	maximumscore 1 Hij moet de paarden (van Aeneas) naar de schepen (van de Grieken) brengen. Of woorden van overeenkomstige strekking. <i>Opmerking</i> Wanneer als antwoord is gegeven 'hij moet naar de schepen (van de Grieken) rijden', geen scorepunt toekennen.	
4	maximumscore 1 ἄναλκις (regel 331)	
5	maximumscore 1 σίτον (a) ἔδουσ' (b) πίνουσ' (b) (αἴθοπα) οἶνον (a) (regel 341)	
6	maximumscore 2 • Εἶκε (regel 348) is een bevel terwijl Zeus zegt dat oorlogvoeren niet past bij Aphrodite 1 • regel 349 is een belediging aan het adres van Aphrodite, terwijl Zeus Aphrodite het advies geeft op haar eigen domein te blijven 1 Of woorden van overeenkomstige strekking. <i>Opmerking</i> Niet fout rekenen wanneer als een van de antwoorden is gegeven: regel 350-351 is een bedreiging aan Aphrodite; deze bedreiging is niet terug te vinden in de woorden van Zeus.	
7	maximumscore 2 • a. - ~ ~ - ~ ~ - ~ ~ - ~ ~ - ~ ~ - * 1 • b. Door het maximale aantal / de vele dactyli in deze regel wordt de snelheid van Iris benadrukt 1 Of woorden van overeenkomstige strekking.	
8	maximumscore 1 θεῦρος betekent onstuimig/aanstormend terwijl Ares hier niet vecht maar zit. Of woorden van overeenkomstige strekking.	

Vraag	Antwoord	Scores

Illustratie

9 maximumscore 2

A = Iris

B = Apollo

C = Diomedes

Indien drie juist	2
Indien twee juist	1
Indien één of geen juist	0

Tekst 2

10 maximumscore 1

Briseïs was opgeëist door Agamemnon (ter compensatie van Chryseïs die aan haar vader was teruggegeven).

Of woorden van overeenkomstige strekking.

11 maximumscore 1

δύντα (δ' ἐς) ἡέλιον (regel 308)

Opmerking

Niet fout rekenen wanneer μενέω aan het antwoord is toegevoegd.

12 maximumscore 2

- metafoor 1
- Door de omschrijving 'muil van de oorlog' wordt de oorlog als een (woest) beest gepresenteerd 1

Of woorden van overeenkomstige stemming.

13 maximumscore 2

- a. verdriet στεναχίζων (regel 304) / ἄχος (regel 307) 1
- b. (οὐδέ τι θυμῷ τέρπετο, πρὶν) πολέμου στόμα δύμεναι (αἱματόεντος) (regel 312-313) 1

Opmerking

Bij a. alleen een scorepunt toekennen wanneer zowel de emotie als het citaat juist is.

14 maximumscore 2

- a. ποτε (regel 315) 1
- b. (αὐτὰρ) ἐμὸν κῆρ (regel 319) 1

Vraag	Antwoord	Scores
15	maximumscore 2	
	- De bepaling/dativus χήτει is in de vertaling weergegeven met een persoonsvorm: mist - De persoonsvorm en het lijdend voorwerp in de relatieve bijzin τέρεν κατὰ δάκρυον εἴβει zijn in de vertaling weergegeven met een bepaling/bijstelling bij de bijzin: omfloerst door een nevel van tranen / het actieve τέρεν κατὰ δάκρυον εἴβει is in het Nederlands passief weergegeven: omfloerst door een nevel van tranen	1 1
	Of woorden van overeenkomstige strekking.	
16	maximumscore 1	
	(Het gebruik van de 3e persoon is voorbereid) doordat Achilles in regel 324 over zichzelf spreekt in de 3e persoon: (τοιοῦδ)' υἱός.	
	Of woorden van overeenkomstige strekking.	
	<i>Opmerking</i> <i>Alleen een scorepunt toekennen wanneer zowel de uitleg als het citaat juist is.</i>	
17	maximumscore 1	
	Volgens Achilles is Helena de oorzaak van de dood van Patroclus.	
	Of woorden van overeenkomstige strekking.	
18	maximumscore 1	
	(als ik zou vernemen) dat (hij) gestorven is/was	
	Of woorden van overeenkomstige strekking.	
19	maximumscore 2	
	- Bezorgdheid - om zijn zoon / Neoptolemus	1 1
	Of woorden van overeenkomstige strekking.	
20	maximumscore 2	
	a. In de regels 323-324 gaat Achilles ervan uit dat Peleus nog leeft terwijl hij in de regels 334-335 de mogelijkheid oppert dat Peleus gestorven is (of op sterven na dood is) b. De tegenstrijdige uitlatingen zijn te verklaren/begrijpen door de emotionele situatie waarin Achilles verkeert / Achilles is bang dat er na zijn dood niemand zal zijn die voor zijn zoon kan zorgen, zelfs zijn eigen vader niet. Daarom noemt hij de mogelijkheid dat Peleus al dood is	1 1
	Of woorden van overeenkomstige strekking.	

Vraag	Antwoord	Scores
21	maximumscore 1 In regel 333 geeft ἐμὴν de bezitter aan (mijn) In regel 336 geeft ἐμὴν aan over wie de boodschap gaat. Of woorden van overeenkomstige strekking.	
22	maximumscore 2 • a. Zowel Briseïs als Achilles treuren over het verlies van familie/geliefden/dierbaren / treuren om familieleden • b. Briseïs heeft daadwerkelijk familie/geliefden/dierbaren verloren; Achilles treurt om mogelijk verlies van familie/geliefden/dierbaren Of woorden van overeenkomstige strekking.	1 1
23	maximumscore 2 • Briseïs verwachtte dat Patroclus er voor zou zorgen dat zij na de oorlog zou trouwen met Achilles / dat Patroclus haar mee zou nemen naar Phthia om daar haar huwelijk met Achilles te vieren • Achilles verwachtte dat Patroclus na de oorlog voor zijn zoon Neoptolemus zou zorgen / zijn zoon Neoptolemus naar Phthia zou brengen Of woorden van overeenkomstige strekking.	1 1
24	maximumscore 1 (μνησάμενοι) τὰ ἕκαστος (ἐνὶ μεγάροισιν) ἔλειπον (regel 339)	

4.2 Beoordelingsmodel voor de vertaling

Kolon 25

25 maximumscore 2

Τὴν δ' ἠμείβεται ἔπειτα μέγας κορυθαίολος Ἕκτωρ·

(En) haar antwoordde vervolgens de grote Hector met flikkerende helm:

Τὴν dat/dit	0
ἠμείβεται' niet vertaald als vorm van ἀμείβομαι	0
ἠμείβεται' vertaald als praesens	1
ἠμείβεται' vertaald met onjuist onderwerp	0
ἀμείβομαι afwisselen	1
ἀμείβομαι elke andere betekenis behalve 'antwoorden/afwisselen' of een synoniem daarvan	0
ἔπειτα vertaald als voegwoord	0

Vraag	Antwoord	Scores

Kolon 26

26 maximumscore 2

“Μή με κάθιζ', Ἑλένη, φιλέουσα περ’

“Verzoek me niet te gaan zitten, Helena, hoewel je om me geeft / van me houdt;

Niet fout rekenen: φιλέω gastvrij ontvangen

μή niet vertaald

0

κάθιζ' niet vertaald als gebiedende wijs

0

καθίζω gaan zitten

0

φιλέουσα vertaald met onjuist onderwerp

0

φιλέουσα voortijdig vertaald

0

φιλέω graag doen/gewoon zijn

1

Kolon 27

27 maximumscore 1

οὐδέ με πείσεις·

en/want je zult me niet overhalen;

Niet fout rekenen: πείσεις vertaald als praesens

πείσεις niet vertaald als vorm van πείθω

0

Kolon 28

28 maximumscore 1

ἤδη γάρ μοι θυμὸς ἐπέσσυται

want mijn hart/geest spoort mij reeds/nu aan

ἤδη eindelijk/aanstonds/dadelijk/voortaan

0

θυμὸς leven/adem

0

Kolon 29

29 maximumscore 2

ὄφρ' ἐπαμύνω Τρώεσσ',

(op) dat ik de Trojanen te hulp kom / om de Trojanen te hulp te komen / bij te staan,

ὄφρ' terwijl/zolang als/totdat

0

Τρώεσσ' niet vertaald als dativus afhankelijk van ἐπαμύνω

0

Vraag	Antwoord	Scores
Kolon 30		
30	maximumscore 2 οἷ μέγ' ἐμεῖο ποθὴν ἀπεόντος ἔχουσιν. die mij zeer missen / die erg naar mij verlangen wanneer/terwijl ik er niet ben. Niet fout rekenen: die een groot verlangen naar mij hebben wanneer ik er niet ben Niet fout rekenen: die een groot gemis hebben wanneer ik er niet ben οἷ vertaald als persoonlijk/aanwijzend voornaamwoord μέγ' vertaald als bijwoord bij ἀπεόντος ἐμεῖο ποθὴν mijn verlangen ἀπεόντος vertaald met onjuist onderwerp ἄπειμι weggaan/teruggaan ἔχουσιν vertaald met onjuist onderwerp ἔχουσιν niet vertaald als praesens	1 1 0 0 0 0 0
Kolon 31		
31	maximumscore 1 Ἄλλὰ σύ γ' ὄρνυθι τοῦτον, Maar jij moet / Wel aan, jij moet (tenminste) hem aansporen,	0 0 0
Kolon 32		
32	maximumscore 1 ἐπειγέσθω δὲ καὶ αὐτός, en hij moet zich ook zelf haasten, αὐτός niet vertaald	0

Vraag	Antwoord	Scores
	Kolon 33	
33	maximumscore 2 ὥς κεν ἔμ' ἔντοσθεν πόλιος καταμάρψη ἐόντα. opdat hij mij terwijl ik binnen de stad ben inhaalt / zal inhalen.	
	Niet fout rekenen: ὥς κεν ἔμ' καταμάρψη opdat hij mij kan inhalen	
	ἔμ' niet vertaald als lijdend voorwerp bij καταμάρψη	0
	πόλιος niet vertaald als genitivus bij ἔντοσθεν	0
	πόλις burgerij/gemeenschap	1
	καταμάρψη vertaald met onjuist onderwerp	0
	ἐόντα niet vertaald als participium van εἶμί (zijn)	0
	ἐόντα vertaald met onjuist onderwerp	0
	ἐόντα niet vertaald	1
	Kolon 34	
34	maximumscore 2 Καὶ γὰρ ἐγὼν οἶκονδε ἐλεύσομαι, Want (ook) ik zal naar huis gaan,	
	Niet fout rekenen: ἐλεύσομαι vertaald als praesens	
	ἐγὼν vertaald als participium van ἔχω	0
	οἶκονδε naar mijn vaderland / naar het vertrek	0
	ἐλεύσομαι niet vertaald als vorm van ἔρχομαι	0
	ἐλεύσομαι vertaald met onjuist onderwerp	0
	ἐλεύσομαι niet vertaald als futurum/praesens	0
	Kolon 35	
35	maximumscore 2 ᾧφρα ἴδωμαι οἰκῆας ἄλοχόν τε φίλην καὶ νήπιον υἰόν. opdat ik mijn dienaren, (en) dierbare / mijn (eigen) echtgenote en jonge/kleine zoon zie / zal zien.	
	ᾧφρα terwijl/zolang als/totdat	0
	ἴδωμαι niet vertaald als vorm van ὀράω	0
	ἴδωμαι vertaald met onjuist onderwerp	0
	οἰκῆας ἄλοχόν τε φίλην καὶ νήπιον υἰόν niet vertaald als lijdend voorwerp bij ἴδωμαι	0
	νήπιος kinderachtig/dwaas	1
	Kolon 36	
36	maximumscore 1 Οὐ γὰρ οἶδ' Want ik weet niet	
	οἶδ' elke andere betekenis behalve 'weten' of een synoniem daarvan	0

Vraag	Antwoord	Scores
	Kolon 37	
37	maximumscore 2 εἰ ἔτι σφιν ὑπότροπος ἵξομαι αὐτίς, of ik nog (ooit) voor/naar hen weer terug zal keren / terug(kerend) zal komen,	
	Niet fout rekenen: ἵξομαι vertaald als praesens	
	Niet fout rekenen: αὐτίς op mijn beurt	
	ἔτι verbonden met Οὐ (Kolon 36)	1
	ἔτι bovendien	0
	σφιν niet vertaald als vorm van σφεῖς	0
	σφιν niet vertaald als dativus commodi	0
	ἵξομαι niet vertaald als vorm van ἰκνέομαι	0
	ἰκνέομαι elke andere betekenis behalve 'komen' of een synoniem daarvan	0
	αὐτίς elke andere betekenis behalve 'weer/opnieuw / op mijn beurt' of een synoniem daarvan	0
	Kolon 38	
38	maximumscore 2 ἢ ἤδη μ' ὑπὸ χερσὶ θεοῖ δαμόωσιν Ἀχαιῶν.” of dat de goden mij reeds/nu onder de handen van de Achaeërs zullen doden.”	
	Niet fout rekenen: ἤδη aanstonds/dadelijk	
	Niet fout rekenen: δαμόωσιν vertaald als praesens	
	ἤδη eindelijk	1
	ἤδη voortaan	0
	μ' niet vertaald als lijdend voorwerp bij δαμόωσιν	0
	ὑπὸ aan de voet van / onder leiding van / onder de heerschappij van	0
	χερσὶ niet vertaald als vorm van χεῖρ	0
	χερσὶ niet vertaald afhankelijk van ὑπό	0
	χεῖρ kracht/macht/geweld / troep soldaten / krijgsmacht/menigte	1
	χεῖρ kant/zijde	0
	δαμόωσιν vertaald met onjuist onderwerp	0
	δαμόωσιν niet vertaald als futurum/praesens	0
	Kolon 39	
39	maximumscore 1 ᾧ Ὡς ἄρα φωνήσας Nadat hij (dan) zo gesproken had	
	φωνήσας vertaald met onjuist onderwerp	0
	φωνήσας vertaald met gelijktijdige bijzin	0

Vraag	Antwoord	Scores
	Kolon 40	
40	maximumscore 1 ἀπέβη κορυθαίολος Ἑκτωρ· ging Hector met de flikkerende helm weg;	
	ἀπέβη niet vertaald als aoristus van ἀποβαίνω	0
	ἀπέβη vertaald met onjuist onderwerp	0
	ἀποβαίνω elke andere betekenis behalve 'weggaan' of een synoniem daarvan	0
	Kolon 41	
41	maximumscore 2 αἶψα δ' ἔπειθ' ἵκανε δόμους εὖ ναιετάοντας, (en) snel bereikte hij vervolgens het/zijn goed gebouwde / welgelegen huis,	
	Niet fout rekenen: εὖ ναιετάοντας welvarend	
	αἶψα plotseling	1
	ἔπειθ' vertaald als voegwoord	0
	Wanneer ook in Kolon 25, hier nogmaals aanrekenen tot een maximum van drie.	
	ἵκανε niet vertaald als vorm van ἰκάνω	0
	ἵκανε vertaald als praesens	1
	δόμους een huis / de huizen	0
	δόμος elke andere betekenis behalve 'huis' of een synoniem daarvan	0
	εὖ niet verbonden met ναιετάοντας	0
	ναιετάοντας niet verbonden met δόμους	0
	Kolon 42	
42	maximumscore 2 οὐδ' εὗρ' Ἀνδρομάχην λευκώλενον ἐν μεγάροισιν, en/maar hij vond Andromache met de blanke armen niet in het paleis / hun vertrekken,	
	οὐδ' ook niet / zelfs niet / niet eens	0
	εὗρ' niet vertaald als vorm van εὕρισκω	0
	εὗρ' vertaald als praesens	1
	εὕρισκω elke andere betekenis behalve 'vinden/aantreffen' of een synoniem daarvan	0
	Ἀνδρομάχην niet vertaald als lijdend voorwerp bij εὗρ'	0
	Ἀνδρομάχην Andromachen	1
	λευκώλενον niet verbonden met Ἀνδρομάχην	0
	μέγαρον mannenzaal	1

Vraag	Antwoord	Scores

Kolon 43

43 maximumscore 2

ἀλλ' ἦ γε ξὺν παιδὶ καὶ ἀμφιπόλῳ ἐϋπέπλῳ πύργῳ ἐφεστήκει
 maar zij stond met haar kind en een dienaars met een mooi gewaad op de muur

Niet fout rekenen: πύργῳ ἐφεστήκει zij stond bij de muur

Niet fout rekenen: πύργος bolwerk/toren

ἀλλ' vertaald als vorm van ἄλλος

ἦ vertaald als betrekkelijk voornaamwoord

παῖς meisje/dochter/slaaf

ἀμφιπόλῳ ἐϋπέπλῳ niet vertaald afhankelijk van ξὺν

ἐϋπέπλῳ niet verbonden met ἀμφιπόλῳ

πύργῳ niet vertaald als vorm van πύργος

πύργος kolonne

ἐφεστήκει zij was verschenen

ἐφεστήκει zij staat

ἐφεστήκει zij gaat/ging staan

ἐφεστήκει niet vertaald als vorm van ἐφίσταμαι

ἐφεστήκει vertaald met onjuist onderwerp

ἐφίσταμαι aan het hoofd gaan staan

0

1

0

0

0

0

0

1

1

0

0

0

0

Kolon 44

44 maximumscore 1

γοῶσά τε μυρομένη τε.
 jammerend en klagend.

γοῶσά τε μυρομένη τε vertaald met onjuist onderwerp

0

Kolon 45

45 maximumscore 2

Ἐκτῶρ δ' ὥς οὐκ ἔνδον ἀμύμονα τέτμεν ἄκοιτιν,
 (Maar) toen Hector zijn voortreffelijke echtgenote niet binnen aantrof,

ὥς zo/dus/hoe/zoals/dat/opdat

οὐκ niet vertaald

ἀμύμονα niet verbonden met ἄκοιτιν

ἀμύμονα niet vertaald als vorm van ἀμύμων

ἄκοιτιν niet vertaald als lijdend voorwerp van τέτμεν

0

0

0

0

0

Vraag	Antwoord	Scores

Kolon 46

46 maximumscore 1

ἔστη ἐπ' οὐδὸν ἰών,

bleef hij op de drempel staan / ging hij naar de drempel en bleef (daar) staan,

ἔστη niet vertaald als aoristus van ἵσταμαι

0

οὐδός weg/bodem

0

Kolon 47

47 maximumscore 1

μετὰ δὲ δμῶησιν ἔειπεν·

en (hij) zei te midden van / tot de slavinnen:

μετὰ met/na/naar

0

ἔειπεν niet vertaald als 3e persoon enkelvoud aoristus van λέγω

0

5 Inzenden scores

Verwerk de scores van de alfabetisch eerste vijf kandidaten per school in het programma WOLF.

Zend de gegevens uiterlijk op 3 juni naar Cito.

6 Bronvermeldingen

---

tekst 1	Homerus, Ilias 5, 311-367
illustratie	“Diomedes verwundet Aeneas und Aphrodite”, gravure van Bonaventura Genelli (1798-1868)
tekst 2	Homerus, Ilias 19, 287-339 (287-302 vertaling H.J. de Roy van Zuydewijn)
tekst 3	Homerus, Ilias 6, 354-377

Grieks vwo

Centraal examen vwo

Tijdvak 1

Correctievoorschrift

Aan de secretarissen van het eindexamen van de scholen voor vwo,

Bij het centraal examen Grieks vwo:

Bij Grieks geldt ten aanzien van citaatvragen een vakspecifieke regel (6). Met de VCN is door de CEVO voor het examen afgesproken dat indien nodig via een aanvulling op het correctievoorschrift een nadere toelichting zal worden gegeven op de beoordeling van citaatvragen. Deze aanvulling bevat bedoelde toelichting, en daarnaast enkele noodzakelijke aanvullingen op het correctievoorschrift.

1. *Toelichting op citaatvragen correctievoorschrift CE Grieks vwo*

Op **pagina 5** van het correctievoorschrift bij **vraag 4**:

In deze vraag wordt naar één woord gevraagd. Het in het beoordelingsmodel gegeven antwoord is ἄναλκις. Wanneer een leerling als antwoord opschrijft ἄναλκις ἔην of ἄναλκις ἔην θεός, dan wordt, gelet op de algemene regel 3.4, alleen het eerste woord ἄναλκις beoordeeld en is het antwoord dus correct.

Op de **pagina's 6, 7 en 8** bij de **vragen 11, 13b, 14ab, 16, 24**:

Op deze vragen is de vakspecifieke regel 6 van toepassing. Deze regel gaat over de **omvang** van een gevraagd **tekstelement**. Als het antwoord niet voldoet aan het in het beoordelingsmodel vermelde minimum en uitgaat boven het vermelde maximum, dan is het antwoord onjuist. Daarbij moet bedacht worden dat ieder tussen haakjes geplaatst woord in het antwoord vermeld mag staan, maar in het antwoord niet hoeft voor te komen.

In lijn met bovenstaande dienen bijvoorbeeld bij vraag 13b antwoorden als τέρπετο, πρὶν πολέμου στόμα δύμεναι, θυμῶ πρὶν πολέμου στόμα δύμεναι en τι πολέμου στόμα δύμεναι goed gerekend te worden.

Algemeen over citaatvragen:

Aan de CEVO is gevraagd of algemene regel 3.4 strijdig is met vakspecifieke regel 6. Dit is niet het geval. Vakspecifieke regel 6 gaat over de omvang van één citaat; algemene regel 3.4 gaat over het **aantal** gegeven citaten.

Samenvattend:

- bij vragen naar het citeren van **tekstelementen** moeten de verplichte woorden vermeld staan, en mogen de tussen haakjes geplaatste woorden vermeld staan, waarbij het niet uitmaakt welke van die tussen haakjes geplaatste woorden in het antwoord staan.
- bij vragen naar het citeren van een **woord** wordt alleen het eerste in het antwoord gegeven woord beoordeeld. Hierbij maakt het niet uit of er meer woorden achter dit eerste woord staan: die worden niet beoordeeld.

2. *Aanvulling op het correctievoorschrift CE Grieks vwo*

Op **pagina 6** van het correctievoorschrift bij **vraag 12** moet worden toegevoegd:

Opmerking: Niet fout rekenen indien als toelichting op het antwoord een correcte verklaring van het begrip metafoor gegeven wordt (zonder directe verwijzing naar de Griekse tekst).

Toelichting: uit de vraagstelling blijkt niet ondubbelzinnig dat de leerlingen het begrip metafoor aan de hand van de Griekse tekst moeten toelichten.

en

Op **pagina 7** van het correctievoorschrift bij **vraag 16** moet worden toegevoegd:

Opmerking: Niet fout rekenen indien χήρει aan het citaat is toegevoegd.

Toelichting: de genitivus τοιοῦδ' υἱός hangt af van het substantief χήρει en toevoeging van χήρει maakt het antwoord dus niet fout.

en

Op **pagina 12** van het correctievoorschrift bij **Kolon 37** moet de zin:

of ik nog (ooit) voor/naar hen weer terug zal keren / terug(kerend) zal komen

vervangen te worden door de zin:

of ik nog (ooit) voor/naar/bij hen weer terug zal keren / terug(kerend) zal komen

Toelichting: in deze context geeft “naar/bij hen weer terug zal keren” de waarde van een dativus commodi weer.

Ik verzoek u dit bericht door te geven aan de correctoren Grieks vwo.

De voorzitter van de CEVO

Drs. H. W. Laan